

C/2025/437

16.1.2025

Europejska strategia w dziedzinie e-sprawiedliwości na lata 2024–2028

(C/2025/437)

I. Wprowadzenie

1. Tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (art. 67–89) przewiduje utworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w której stosowanie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”) ma szczególne znaczenie.
2. W ramach przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest jednym z głównych praw podstawowych w Unii Europejskiej, zapisanym zarówno w art. 6 europejskiej konwencji praw człowieka, jak i w art. 47 Karty, który gwarantuje prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu.
3. Środki i narzędzia technologiczne stają się od kilku lat coraz popularniejsze w naszych społeczeństwach, do czego szczególnie przyczyniła się pandemia COVID-19, a to doprowadziło do wzrostu oczekiwań w odniesieniu do usług cyfrowych.
4. System wymiaru sprawiedliwości, jako jeden z dostawców podstawowych usług publicznych, uwzględnia cyfryzację i związane z nią wyzwania. Cyfryzacja systemu wymiaru sprawiedliwości ma na celu ułatwienie i poprawę dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zwiększenie skuteczności i efektywności systemu wymiaru sprawiedliwości, przy jednoczesnym ułatwieniu pracy pracownikom wymiaru sprawiedliwości⁽¹⁾, a także przybliżenie go obywatelom, a tym samym oferowanie wszystkim lepszych usług w zakresie wymiaru sprawiedliwości.

A. Kontekst

5. Strategia i plan działania w dziedzinie e-sprawiedliwości na lata 2019–2023 obejmowały trzy cele strategiczne, które pozostają aktualne do dziś, a mianowicie: dostęp do informacji w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości; komunikacja elektroniczna między organami sądowymi, obywatelami i pracownikami wymiaru sprawiedliwości; oraz interoperacyjność między poszczególnymi aplikacjami i obszarami sądowniczymi.
6. W komunikacie Komisji Europejskiej w sprawie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej⁽²⁾ podkreślono, że dostęp do wymiaru sprawiedliwości i ułatwianie współpracy między państwami członkowskimi należą do głównych celów przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości Unii Europejskiej.
7. Z myślą o osiągnięciu tych celów Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska i Parlament Europejski podjęły znaczne wysiłki na rzecz przyspieszenia procesu cyfryzacji i wspierania korzystania z usług cyfrowych w dziedzinie e-sprawiedliwości.
8. W następstwie komunikatu w pracach Unii Europejskiej dotyczących e-sprawiedliwości zdecydowanie położono zdecydowany nacisk na działania ustawodawcze.
9. Przyjęcie rozporządzenia w sprawie skomputeryzowanego systemu łączności w zakresie transgranicznych postępowań cywilnych i karnych (system e-CODEX)⁽³⁾ zapewniło odpowiednie ramy wymiany informacji sądowych za pośrednictwem bezpiecznych usług.
10. Rozporządzenia o doręczaniu dokumentów⁽⁴⁾ i o przeprowadzaniu dowodów⁽⁵⁾ ustanawiają ramy prawne cyfryzacji tych dwóch instrumentów współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych i zgodnie z tymi aktami od maja 2025 r. korzystanie ze zdecentralizowanego systemu informatycznego z interoperacyjnymi punktami dostępu opartymi na e-CODEX będzie obowiązkowe do celów odpowiedniej komunikacji. Kolejnym

⁽¹⁾ Do pracowników wymiaru sprawiedliwości zalicza się wszystkich specjalistów działających w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości, w tym prawników praktyków.

⁽²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Cyfryzacja wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej: Wachlarz możliwości”, COM(2020) 710 final.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/850 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie informatycznego systemu transgranicznej elektronicznej wymiany danych w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych (system e-CODEX) oraz w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2018/1726 (Dz.U. L 150 z 1.6.2022, s. 1–19).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1784 z dnia 25 listopada 2020 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych („doręczanie dokumentów”) (wersja przekształcona) (Dz.U. L 405 z 2.12.2020, s. 40–78).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1783 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych („przeprowadzanie dowodów”) (wersja przekształcona) (Dz.U. L 405 z 2.12.2020, s. 1–39).

instrumentem sprzyjającym cyfryzacji komunikacji w sprawach karnych jest rozporządzenie w sprawie elektronicznego materiału dowodowego ⁽⁶⁾.

11. Rozporządzenie i dyrektywa w sprawie cyfryzacji transgranicznej współpracy sądowej i dostępu do wymiaru sprawiedliwości („pakiet dotyczący cyfryzacji”) ⁽⁷⁾ są kluczowymi filarami, na których będzie się opierać e-sprawiedliwość w nadchodzących latach. W okresie objętym niniejszą strategią głównym priorytetem będzie wdrożenie tych aktów prawnych. Akty wykonawcze dotyczące 24 instrumentów prawnych objętych pakietem dotyczącym cyfryzacji będą omawiane w komitetach z przedstawicielami państw członkowskich. Zdecentralizowany system informatyczny dla tych narzędzi będzie musiał zostać utworzony za pośrednictwem krajowych punktów dostępu, łącząc instancje oprogramowania wzorcowego lub rozwiązań krajowych. Jednocześnie zasady komunikacji elektronicznej oraz europejski elektroniczny punkt dostępu, o którym mowa w pakiecie dotyczącym cyfryzacji należy uznać za podstawę każdej nowej inicjatywy ustawodawczej w dziedzinie e-sprawiedliwości w Europie.
12. Dzięki pakietowi dotyczącemu cyfryzacji osoby fizyczne lub prawne oraz ich przedstawiciele prawni będą mogli komunikować się drogą elektroniczną za pośrednictwem europejskiego elektronicznego punktu dostępu. Za pośrednictwem bezpiecznych i niezawodnych kanałów cyfrowych organy będą mogły wymieniać dane w mających skutki transgraniczne sprawach cywilnych, handlowych i karnych.
13. Wyżej wymienionym inicjatywom ustawodawczym, a także innym aktom ustawodawczym wspierającym transformację cyfrową wymiaru sprawiedliwości, towarzyszy szereg odpowiednich inicjatyw nieustawodawczych, w tym konsolidacja wykorzystania i rozwoju systemu e-CODEX, który ma być zarządzany i utrzymywany przez eu-LISA po tym, jak w 2024 r. Komisja Europejska orzeknie o pomyślnym zakończeniu procesu przekazania/przejęcia.
14. Równie ważna będzie rola państw członkowskich, ponieważ połączenie z e-CODEX pozostaje prerogatywą krajową. Wzajemne połączenie dodatkowych systemów krajowych za pośrednictwem systemu e-CODEX dowodzi, że właściwe organy, przedstawiciele zawodów prawniczych oraz osoby fizyczne lub prawne mogą wchodzić w interakcje szybko, bezpiecznie i niezawodnie. W oparciu o system e-CODEX system cyfrowej wymiany elektronicznego materiału dowodowego (eEDES) stopniowo przejmuje rolę oprogramowania wzorcowego, a wymiana instrumentów, takich jak europejskie nakazy dochodzeniowe między różnymi państwami członkowskimi, jest już dziś rzeczywistością.
15. Wszystkie powyższe fakty wskazują na to, że rozwojowi dziedzinie e-sprawiedliwości nadano znaczną dynamikę i że stopniowo dziedzina ta przechodzi od podejścia opartego na dobrowolnym uczestnictwie w inicjatywach na rzecz transformacji cyfrowej na rzecz podejścia obowiązkowego opartego na aktach ustawodawczych, które zapewniają większą pewność prawa. Świadczy to również o kroku, jaki poczyniono w nasilaniu transformacji cyfrowej wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej.
16. Bez wątpienia Unia Europejska nadal stoi przed pewnymi wyzwaniem z dalszym przebiegiem transformacji cyfrowej wymiaru sprawiedliwości. Wyzwania te wiążą się jednak również z istotnymi możliwościami i należy zachęcać państwa członkowskie do kontynuowania prac nad modernizacją systemów wymiaru sprawiedliwości. Kluczowe znaczenie dla tego przedsięwzięcia mają solidne ramy prawne i coraz większa dojrzałość niektórych kluczowych systemów elektronicznych.

B. Zakres

17. Niniejsza strategia ma zastosowanie do wszystkich państw członkowskich i powinna służyć za inspirację dla wszystkich podmiotów Unii Europejskiej zaangażowanych w proces transformacji cyfrowej w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości.
18. Dotyczy okresu od 2024 r. do 2028 r. Biorąc pod uwagę szybkość rozwoju technologicznego, przydatny byłby przegląd umożliwiający dostosowanie celów strategicznych i związanych z nimi działań. W drugiej połowie 2026 r. należy zatem przeprowadzić ocenę i ewentualny przegląd, aby w razie potrzeby dostosować się do zmieniających się wyzwań i zdolności.

C. Cel strategii

19. Niniejsza strategia powinna ukierunkowywać trwającą transformację cyfrową w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w całej Unii Europejskiej.

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1543 z dnia 12 lipca 2023 r. w sprawie europejskich nakazów wydania i europejskich nakazów zabezpieczenia dowodów elektronicznych w postępowaniu karnym oraz w postępowaniu karnym wykonawczym w związku z wykonaniem kar pozbawienia wolności (Dz.U. L 191 z 28.7.2023, s. 118–180).

⁽⁷⁾ Odpowiednio PE-CONS 50/23 i PE-CONS 51/23.

20. Ma w szczególności na celu: określenie celów strategicznych i operacyjnych oraz zasad, których należy przestrzegać przy przeprowadzaniu tego procesu transformacji cyfrowej, wprowadzenie środków organizacyjnych i metodologicznych, określenie kluczowych czynników ułatwiających i wspierających cyfryzację, a także promowanie mechanizmów ułatwiających koordynację i monitorowanie postępów w realizacji inicjatyw w dziedzinie e-sprawiedliwości.
21. Należy rozważyć konkretne działania dotyczące kwestii pojawiających się w kontekście transformacji cyfrowej (wideokonferencje, pliki cyfrowe itp.), dając jednocześnie elastyczność w zakresie włączania nowych działań w odpowiedzi na wyzwania i możliwości, jakie stwarzają nowe technologie, takie jak sztuczna inteligencja (AI).
22. W szczególności cele te należy realizować równolegle w wymiarze sprawiedliwości w sprawach cywilnych i w sprawach karnych, uwzględniając przy tym szczególne implikacje dla przeprowadzenia transformacji cyfrowej w tych dwóch obszarach wymiaru sprawiedliwości.
23. Tym celem i powiązanim z nimi działaniom powinien towarzyszyć proces działań następczych, w którym zostaną ocenione ich wdrażanie i skuteczność. Korzystne byłoby zatem stworzenie wspólnego mechanizmu działań następczych do celów analizy i oceny postępów. To wspólne działanie powinno umożliwić śledzenie postępów poprzez zestawianie informacji na temat poszczególnych projektów i inicjatyw, które są finansowane albo z programów finansowych Unii Europejskiej albo ze środków krajowych, jak również ułatwiać wymianę informacji między państwami członkowskimi.
24. Choć cyfryzacja wymiaru sprawiedliwości oferuje konkretne i trwałe korzyści poprzez zmniejszanie kosztów związanych z dostępem do wymiaru sprawiedliwości oraz funkcjonowaniem systemów sądowych, inwestycje w rozmaite działania mogą wymagać finansowania. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość występowania o finansowanie działań związanych z cyfryzacją wymiaru sprawiedliwości – za pośrednictwem rozmaitych instrumentów finansowych uwzględnionych w wieloletnich ramach finansowych. Należy ułatwiać dostęp do finansowania na szczeblu Unii Europejskiej.

II. Zasady

A. Zasady przewodnie

a. Poszanowanie podstawowych praw i zasad

25. Promowanie cyfryzacji wymaga mocnego skupienia się na skuteczności ochrony gwarantowanej przez istniejące prawa podstawowe. Inicjatywy w kontekście transformacji cyfrowej muszą przestrzegać niezależności sądów i być zgodne z zasadą praworządności, będącej jedną z podstawowych wartości, na których opiera się Unia Europejska zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, i które są wspólne wszystkim państwom członkowskim. Takie inicjatywy powinny podlegać starannej ocenie stopnia, w jakim chronią one prawa każdego człowieka. Należy podjąć działania w szczególności w kontekście wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, gdzie stosowanie technologii komunikacji na odległość może stanowić poważne zagrożenie dla podstawowych praw osób podejrzanych i oskarżonych, w szczególności prawa do bezstronnego sądu, prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym oraz prawa do obrony. Ponadto pojawienie się innowacyjnych technologii może prowadzić do zasadniczo nowych wyzwań i zagrożeń, na przykład naruszeń cyberbezpieczeństwa, pogłębienia przepaści cyfrowej lub nieświadomej dyskryminacji ze względu na stronnicze algorytmy lub zbiory danych.

b. Dostęp do wymiaru sprawiedliwości

26. Dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest kolejnym prawem podstawowym i nieodzownym elementem praworządności. Transformacja cyfrowa dogłębnie zmieniła życie ludzi w ostatnich dziesięcioleciach i proces ten będzie trwał. Systemy sądowe odpowiadają na te zmieniające się potrzeby i udostępniają obywatelom stosowne możliwości technologiczne. Dalsza cyfryzacja systemów sądowych państw członkowskich, jak również stosowanie AI w systemach wymiaru sprawiedliwości ma ogromny potencjał w zakresie dalszego ułatwiania i poprawy dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla wszystkich w całej Unii Europejskiej. Są na przykład przypadki, w których AI może być stosowana do celów obarczonych niskim ryzykiem i może być pomocna zarówno dla obywateli, jak i organów sądowych.

c. Ukierunkowanie na człowieka

27. Zgodnie z Europejską deklaracją praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie⁽⁸⁾ wszelkie wysiłki w obszarze cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości powinny skupiać się na potrzebach ludności. W centrum transformacji cyfrowej w Unii Europejskiej znajduje się człowiek.

⁽⁸⁾ COM(2022) 28 final.

28. Ukierunkowane na człowieka usługi są dostępne dla wszystkich, dostosowane do ich potrzeb i spełniają wysokie standardy jakości. Potrzeby wszystkich ludzi, w tym tych, którym brakuje cyfrowych umiejętności lub narzędzi cyfrowych, powinny być zaspokajane w równym stopniu, poprzez umożliwianie skutecznego uczestnictwa w postępowaniach sądowych i zaangażowania w postępowanie sądowe. Przesunięcie punktu ciężkości na punkt widzenia obywatela i uczynienie systemów wymiaru sprawiedliwości bardziej dostępnymi, skuteczniejszymi i bardziej przejrzystymi będzie zatem miało zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia zaufania między obywatelami a instytucjami publicznymi.

d. *Eliminacja przepaści cyfrowej*

29. Aby propagować uczciwy i zrównoważony krajobraz wymiaru sprawiedliwości w całej Europie, konieczne jest zmniejszenie przepaści cyfrowej, która tworzy nierówności w dostępie do wymiaru sprawiedliwości. Przepaść ta stanowi nie tylko potencjalne źródło wykluczenia obywateli, ale także przeszkodę w korzystaniu z przysługujących im praw. Ta zasada obejmuje również potrzebę działania na rzecz wyrównania poziomu cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości we wszystkich państwach członkowskich UE. Dzieliąc się najlepszymi praktykami i wysiłkami, możemy wspólnie przyspieszyć transformację cyfrową wymiaru sprawiedliwości, zachowując jednocześnie perspektywę ukierunkowaną na człowieka i zapewniając ochronę i przestrzeganie praw wszystkich osób.

e. *Upodmiotowienie cyfrowe użytkowników*

30. Obecnie 46 % obywateli europejskich⁽⁹⁾ nie ma podstawowych cyfrowych umiejętności i zasobów cyfrowych. Aby umożliwić im pełne korzystanie z przysługujących im praw i możliwości, należy im zapewnić umiejętności cyfrowe niezbędne do korzystania z usług cyfrowych. Transformacja cyfrowa systemów wymiaru sprawiedliwości musi zatem obejmować upodmiotowienie cyfrowe użytkowników i budowanie ich zdolności. Szczególną uwagę należy zwrócić na szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości. Promowanie korzystania z narzędzi i zasobów cyfrowych wśród pracowników wymiaru sprawiedliwości zwiększy ich zdolność do skutecznego poruszania się zarówno w krajowych, jak i europejskich ramach prawnych, zapewniając tym samym spójność.

f. *Zrównoważoność*

31. Każda usługa e-sprawiedliwości powinna być wdrażana i obsługiwana w sposób zrównoważony, co oznacza, że jej skutki gospodarcze, środowiskowe i społeczne mogą być przewidziane i utrzymane w perspektywie długoterminowej.

B. Zasady operacyjne

a. *Zasada jednorazowości*

32. Przy świadczeniu usług sądowych należy zwrócić szczególną uwagę na zasadę jednorazowości, tak aby unikać zbędnych procedur i niekonicznych obciążeń dla obywateli oraz starać się w miarę możliwości ponownie wykorzystywać wprowadzone już do systemu informacje, które nadal są ważne. Zasada jednorazowości ma zastosowanie przy jednoczesnym poszanowaniu prawa do prywatności danych i prawa do bycia zapomnianym.

b. *Domyślna cyfrowość*

33. Przyjęcie podejścia opartego na zasadzie „domyślnej cyfrowości” usprawni procesy, ograniczy biurokrację i zwiększy ogólną skuteczność postępowań sądowych. Cyfryzacja usług prawnych utora drogę dla bardziej dostępnego i przyjaźniejszego dla użytkownika systemu wymiaru sprawiedliwości, z korzyścią zarówno dla przedstawicieli zawodów prawniczych, jak i dla ogółu społeczeństwa. Ten nowy system wymiaru sprawiedliwości powinien być utworzony jako usługa cyfrowa, chociaż należy utrzymać alternatywne rozwiązania niecyfrowe, aby osobom, które nie w pełni uczestniczą w rozwoju technologicznym, zapewnić skuteczną ochronę prawną i dostęp do wymiaru sprawiedliwości.

c. *Interoperacyjność i cyberbezpieczeństwo*

34. W świecie swobodnego przepływu informacji zapewnienie interoperacyjności między systemami wymiaru sprawiedliwości ma kluczowe znaczenie⁽¹⁰⁾. Nadanie priorytetu interoperacyjności umożliwi sprawną komunikację i wymianę danych między różnymi systemami, wzmacniając koordynację i współpracę między różnymi podmiotami i instytucjami prawnymi, w rezultacie usuwając bariery między różnymi krajowymi systemami prawnymi.

⁽⁹⁾ [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i\\$DV_317/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i$DV_317/default/table?lang=en)

⁽¹⁰⁾ Zob. w tym względzie ramy interoperacyjności instrumentu „Łącząc Europę” oraz zasady europejskich ram interoperacyjności dla europejskich usług publicznych.

35. Ponadto interoperacyjność ogranicza zagrożenia w cyberprzestrzeni oraz efekt blokady technologicznej, dzięki stosowaniu skoordynowanego podejścia między państwami członkowskimi. Stosowanie technologii cyfrowych w obszarze wymiaru sprawiedliwości jest bardzo delikatną kwestią, w związku z czym należy przestrzegać najnowocześniejszych norm w odniesieniu do bezpieczeństwa informacji i cyberbezpieczeństwa⁽¹⁾, należy też w pełni przestrzegać przepisów dotyczących prywatności i ochrony danych.

d. *Dynamiczny wymiar sprawiedliwości*

36. Wymiar sprawiedliwości musi być elastyczny i dostosowywać się do nieustannie zmieniających się potrzeb społeczeństwa. Analizując szczególne uwarunkowania dotyczące osób fizycznych i instytucji, w tym ich możliwości i umiejętności, a także poprzez skuteczne zarządzanie zmianą, możemy zbudować bardziej odporny i reagujący system wymiaru sprawiedliwości, który będzie dostosowywał się do potrzeb i oczekiwań użytkowników.
37. Kluczową rolę w tym procesie mogą odegrać dane i technologie cyfrowe. Cyfryzacja, analiza danych i AI coraz częściej są wpisane w usługi wymiaru sprawiedliwości, co ma zwiększyć efektywność i skuteczność. Pandemia COVID-19 była wyzwaniem dla funkcjonowania usług wymiaru sprawiedliwości i przyspieszyła ich transformację cyfrową, ujawniając jednocześnie ujawniła kwestie związane z taką zmianą.

e. *Wymiar sprawiedliwości oparty na danych*

38. Znaczenie decyzji opartych na danych jest niezaprzeczalne. W związku z tym inicjatywy powinny obejmować m.in. gromadzenie i analizę danych, ponieważ mają one kluczowe znaczenie dla odpowiedniego ukierunkowania działań, przy jednoczesnym uwzględnianiu ewentualnych powiązanych zagrożeń, takich jak stroniczość danych lub stroniczość technologiczna.
39. Celem powinno być również zwiększenie poziomu przejrzystości systemów wymiaru sprawiedliwości, aby zwiększyć zaufanie ludzi do wymiaru sprawiedliwości. Promowanie dostępu do otwartych danych dotyczących wymiaru sprawiedliwości może służyć jako środek wzmacniania pozycji obywateli i przedsiębiorstw, co zwiększy między innymi możliwości autonomicznego rozstrzygnięcia sporów. Dostęp do danych dotyczących wymiaru sprawiedliwości może również przyczynić się do przyjmowania bardziej ukierunkowanych środków w oparciu o zidentyfikowane potrzeby i wyzwania, a także pomóc w wyjaśnianiu podejmowanych działań. Ważne jest otwarcie danych dotyczących wymiaru sprawiedliwości, aby umożliwić podejmowanie nowych inicjatyw i wspierać synergię między takimi inicjatywami.
40. W każdym razie należy zapewnić odpowiednią ochronę danych i cyberbezpieczeństwo.

f. *Otwarte oprogramowanie*

41. W Unii Europejskiej i państwach członkowskich coraz częściej docenia się znaczenie tworzenia i wykorzystywania oprogramowania na podstawie licencji otwartego oprogramowania w kontekście odpowiednich ram ochrony danych. Korzyści płynące z otwartego oprogramowania – takie jak niższe całkowite koszty własności, pobudzenie innowacji oraz większa przejrzystość i interoperacyjność – są bardzo istotne dla sektora wymiaru sprawiedliwości. Ponadto otwarte oprogramowanie może przyczynić się do kontroli organów ścigania i organów sądowych oraz zaufania do nich.

III. Cele strategiczne i operacyjne

42. Ogólnym celem e-sprawiedliwości musi być zawsze poprawa świadczenia społeczeństwu usług wymiaru sprawiedliwości z myślą o ułatwieniu korzystania z prawa do skutecznej ochrony sądowej. Mając to na uwadze, należy dążyć do osiągnięcia następujących celów strategicznych:
- a) Poprawa dostępu do cyfrowego wymiaru sprawiedliwości
 - b) Wzmocnienie cyfrowej współpracy sądowej
 - c) Poprawa efektywności cyfrowego wymiaru sprawiedliwości
 - d) Promowanie innowacyjnego cyfrowego wymiaru sprawiedliwości
43. Te cele strategiczne można podzielić na następujące cele operacyjne:

A. *Poprawa dostępu do cyfrowego wymiaru sprawiedliwości*

44. Ukierunkowany na człowieka cyfrowy wymiar sprawiedliwości wymaga uwzględnienia wszystkich stron i ich potrzeb, bez pozostawiania nikogo w tyle. Ten cel strategiczny można podzielić na kilka celów operacyjnych.

⁽¹⁾ Zob. również w tym względzie dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2555 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii, zmieniającą rozporządzenie (UE) nr 910/2014 i dyrektywę (UE) 2018/1972 oraz uchylającą dyrektywę (UE) 2016/1148 (dyrektywa NIS 2).

(i) *Promowanie powszechnego dostępu do cyfrowego wymiaru sprawiedliwości*

45. Dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest prawem podstawowym i jedną z podstawowych zasad praworządności. W związku z tym jednym z kluczowych celów powinno być zapewnienie w Unii Europejskiej powszechnego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w tym do cyfrowego wymiaru sprawiedliwości.
46. W kwestii ułatwiania dostępu dla wszystkich bardzo duże znaczenie mają portal „e-Sprawiedliwość”⁽¹²⁾ i wszystkie jego usługi pomocnicze, w tym przyszły europejski elektroniczny punkt dostępu, ponieważ stanowią punkt kompleksowej obsługi w odniesieniu do usług cyfrowego wymiaru sprawiedliwości.

(ii) *Promowanie usług cyfrowego wymiaru sprawiedliwości o wartości dodanej*

47. Usługi wymiaru sprawiedliwości powinny być zawsze projektowane z perspektywy osób fizycznych i pracowników wymiaru sprawiedliwości, tak aby były funkcjonalne i oferowały użytkownikom rzeczywistą wartość dodaną.

(iii) *Udoskonalenie i promowanie portalu „e-Sprawiedliwość” i EUR-Lex*

48. Portal „e-Sprawiedliwość” i EUR-Lex okazały się przydatne w ułatwianiu dostępu do wymiaru sprawiedliwości i zwiększaniu efektywności systemów wymiaru sprawiedliwości. Zapewniają one dostęp do różnorodnych informacji i obejmują różne systemy internetowe. Są dostępne we wszystkich językach urzędowych Unii Europejskiej.
49. W przeszłości wysiłki koncentrowały się na zwiększeniu ilości informacji dostępnych na portalu „e-Sprawiedliwość”. Obecnie należy skupić się na poprawie struktury portalu, tak aby treści były łatwo dostępne dla wszystkich i by stosowano w nich prosty i zrozumiały dla wszystkich język. Celem jest osiągnięcie atrakcyjnego, prostszego w obsłudze i dostępnego portalu „e-Sprawiedliwość”. Ważne jest, aby państwa członkowskie i Komisja Europejska nadal udzielały informacji na temat portalu i promowały go wśród obywateli, przedsiębiorstw i pracowników wymiaru sprawiedliwości.

(iv) *Zniwelowanie przepaści cyfrowej w zakresie dostępu do cyfrowego wymiaru sprawiedliwości*

50. Powszechny dostęp do usług cyfrowego wymiaru sprawiedliwości wymaga usunięcia wszystkich istniejących barier, które uniemożliwiają dostęp do takich usług na równych warunkach dla wszystkich.
51. Ogromne znaczenie dla osiągnięcia tego celu ma zapewnienie dostępności cyfrowych narzędzi wymiaru sprawiedliwości i niedyskryminacji w dostępie do cyfrowego wymiaru sprawiedliwości już na etapie projektowania.

(v) *Wzmocnienie pozycji obywateli, przedsiębiorstw i pracowników wymiaru sprawiedliwości*

52. Działania w zakresie budowania zdolności i szkoleń pomogą użytkownikom wykorzystać możliwości, jakie daje transformacja cyfrowa, zapewniając im skuteczne i wysokiej jakości usługi publiczne w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Należy zwrócić szczególną uwagę na kształcenie i doskonalenie zawodowe pracowników wymiaru sprawiedliwości, które będzie wspierało rozwój cyfrowych umiejętności zawodowych zgodnie z europejskimi strategiami szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości.

B. Wzmocnienie cyfrowej współpracy sądowej

53. Wiele z głównych celów cyfrowego wymiaru sprawiedliwości opartego na współpracy ustanowiono w instrumentach prawnych, w szczególności w pakiecie dotyczącym cyfryzacji.
54. W nadchodzących latach znaczna część wysiłków państw członkowskich będzie musiała zostać przeznaczona na osiągnięcie zgodności z ambitnymi celami ustanowionymi w tym pakiecie, ale w związku z dalszym usprawnianiem cyfrowej współpracy sądowej mogą pojawić się dodatkowe wyzwania.

(i) *Poprawa interoperacyjności w wymiarze transgranicznym*

55. Akty ustawodawcze dotyczące cyfryzacji, takie jak pakiet dotyczący cyfryzacji i rozporządzenie e-CODEX, torują drogę dla transgranicznej interoperacyjności wymiarów sprawiedliwości, proponując cyfryzację ponad 20 instrumentów współpracy sądowej. Pakiet dotyczący cyfryzacji powinien służyć jako punkt odniesienia dla wszelkich dalszych aktów prawnych w dziedzinie e-sprawiedliwości w Unii Europejskiej.
56. Ponadto pomyślne inicjatywy państw członkowskich w zakresie wymiany prawdziwych spraw za pomocą e-CODEX przy wykorzystaniu albo ich systemów krajowych albo oprogramowania wzorcowego dostarczonego przez Komisję Europejską są ilustracją filarów, na których będzie opierała się transformacja cyfrowa komunikacji sądowej. W tym świetle należy zapewnić interoperacyjność pomiędzy systemami państw członkowskich i systemami instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii Europejskiej na poziomie danych i na poziomie funkcjonalnym.

⁽¹²⁾ <https://e-justice.europa.eu/home?action=home>

57. Jak już wspomniano, jednym z priorytetowych zadań, którymi należy się zająć, będzie wdrożenie pakietu dotyczącego cyfryzacji. Będzie to wymagało przyjęcia aktów wykonawczych do 24 instrumentów prawnych w sprawach cywilnych, handlowych i karnych oraz opracowania odpowiadających temu zdecentralizowanych systemów informatycznych składających się z oprogramowania wzorcowego lub oprogramowania krajowego. Te akty wykonawcze zostaną przyjęte w czterech partiach od chwili obecnej do końca okresu obowiązywania strategii w 2028 r., a każdy z odpowiadających im systemów informatycznych zostanie uruchomiony dwa lata po przyjęciu danej partii. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało znacznych nakładów pod względem czasu i zasobów ze strony Komisji Europejskiej, państw członkowskich i eu-LISA. Istotne jest, aby wszystkie podmioty zobowiązały się do realizacji tego zadania i m.in. wyznaczyły ekspertów właściwych do omawiania cyfryzacji odpowiednich instrumentów prawnych.
58. I wreszcie, ujednolicona cyfryzacja instrumentów współpracy sądowej wyznaczy drogę dla przyszłej interoperacyjności wymiaru sprawiedliwości z innymi dziedzinami.
- (ii) *Usługi komunikacji w czasie rzeczywistym*
59. W zmieniającym się świecie cyfrowym usługi komunikacji w czasie rzeczywistym odgrywają kluczową rolę w zacieśnianiu cyfrowej współpracy sądowej. Należy do nich usługa wideokonferencji, w której przypadku państwa członkowskie poczyniły już postępy na szczeblu krajowym lub unijnym.
60. Ze względu na liczne przyszłe wyzwania, takie jak identyfikacja uczestników, oraz znaczenie, jakie przypisano usługom wideokonferencji w pakiecie dotyczącym cyfryzacji, powyższy cel pozostanie ważny w nadchodzących latach. Innym przykładem jest cyfrowe tłumaczenie ustne w czasie rzeczywistym z wykorzystaniem AI, które – przy poszanowaniu praw podstawowych osoby przesłuchiwanej – mogłoby pomóc organom sądowym w kontekście przesłuchań przeprowadzanych w trybie stacjonarnym i zdalnym, a przy tym uniknąć kosztów, opóźnień i trudności we wskazaniu tłumaczy ustnych.

C. Poprawa efektywności cyfrowego wymiaru sprawiedliwości

61. Efektywność ma wiele aspektów, ale wszystkie one prowadzą do lepszej i bardziej zrównoważonej Unii Europejskiej.
- (i) *Promowanie wymiaru sprawiedliwości opartego na danych*
62. Tworzenie wymiaru sprawiedliwości opartego na danych powinno być postrzegane jako jeden z przekrojowych celów, który ma kluczowe znaczenie z wielu względów. Dane oferują ogromne możliwości w zakresie poprawy efektywności i jakości sektora wymiaru sprawiedliwości:
- a) Z ogólnego punktu widzenia otwarcie danych dotyczących wymiaru sprawiedliwości, przy jednoczesnym uwzględnieniu przepisów o ochronie danych, sprzyja przejrzystości, która jest jedną z podstawowych wartości w Unii Europejskiej.
- b) Z gospodarczego punktu widzenia otwarte dane umożliwiają generowanie nowych modeli biznesowych, ponieważ dane zasilają większość naszych kluczowych cyfrowych czynników wspomagających, takich jak AI.
- c) Rozwój systemów AI zależy w dużej mierze od szerokiej dostępności dużych, ustrukturyzowanych i nadających się do odczytu maszynowego zbiorów danych. Przy podejmowaniu decyzji o upublicznieniu tych danych należy zwracać uwagę na to, by ograniczyć w jak największym stopniu niezamierzoną stronniczość i minimalizować ryzyko nieumyślnej dyskryminacji.
- d) Z technologicznego punktu widzenia oparcie aplikacji i usług wymiaru sprawiedliwości na danych ułatwia interoperacyjność.
- e) Z administracyjnego punktu widzenia oparcie inicjatyw na danych przyczynia się do świadomego procesu decyzyjnego i lepszego wyboru priorytetów.
- f) Ze społecznego punktu widzenia oparcie inicjatyw na danych pomaga wyeksponować korzyści płynące z cyfrowego wymiaru sprawiedliwości (np. ograniczenie emisji dwutlenku węgla, ograniczenie podróży itp.).
- (ii) *Technologie na rzecz efektywności cyfrowego wymiaru sprawiedliwości*
63. Istnieją technologie, które wyraźnie poprawiają efektywność w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Wśród narzędzi służących skutecznej poprawie efektywności warto wymienić technologie takie jak anonimizacja orzeczeń sądowych, automatyczne przydzielanie spraw, narzędzia do transkrypcji zapisu przebiegu postępowania i dowodów zgromadzonych przez sąd, zrobotyzowana automatyzacja procesów oraz narzędzia internetowego rozstrzygania sporów.
64. Technologie te, jak i wiele innych, przyczyniają się do usprawnienia istniejących procesów i poprawy efektywności wymiaru sprawiedliwości, dzięki czemu pracownicy sądów mogą zająć się zadaniami o większej wartości dodanej.

(iii) *Promowanie cyfryzacji niektórych działań opartych na kontakcie bezpośrednim w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości*

65. Świat szybko zmienia się w kierunku pełnej cyfryzacji, a dziedzina wymiaru sprawiedliwości musi dostosować się do tej rzeczywistości. W związku z tym, konieczne może być między innymi przemyślenie procesów opartej na kontakcie bezpośrednim pomocy dla obywateli, obowiązkowych procedur administracyjnych prowadzonych w kontakcie bezpośrednim lub postępowań sądowych toczących się całkowicie w kontakcie bezpośrednim.
66. Nie oznacza to, że należy zrezygnować z kanałów opartych na kontakcie bezpośrednim. W niektórych przypadkach bezpośredni kontakt ma zasadnicze znaczenie i daje poczucie sprawiedliwości stanowiącej przez człowieka. Należy jednak szerzej wykorzystywać kanały cyfrowe.

D. Promowanie innowacyjnego cyfrowego wymiaru sprawiedliwości

67. Nowe technologie nie mogą naruszać praw jednostek i muszą być wykorzystywane przy pełnym poszanowaniu prawa do bezstronnego sądu i prawa do obrony zapisanych w art. 47 i 48 Karty oraz w art. 6 europejskiej konwencji praw człowieka.
68. W tym sensie Unia Europejska odgrywa wiodącą rolę w godzeniu technologii transformacyjnych z podstawowymi prawami i wolnościami oraz w zapewnianiu zabezpieczeń przed możliwymi zagrożeniami.

(i) Wykorzystanie innowacyjnych technologii

69. Jednym z podstawowych celów jest dostrzeżenie, że innowacyjne technologie mogą m.in. zbliżyć wymiar sprawiedliwości do obywateli, usprawnić funkcjonowania sądów i wesprzeć sędziów w ich codziennej pracy. Aby osiągnąć ten cel, należy działać w sposób odpowiedzialny, z poszanowaniem zasad i wartości Unii Europejskiej.

(ii) Promowanie wymiany innowacyjnych doświadczeń

70. Innowacje to nie tylko nowe i przełomowe technologie. Do innowacji można zaliczyć także nowe sposoby działania, zwłaszcza jeśli prowadzą do ulepszeń w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości.
71. Dlatego promowanie wymiany innowacyjnych doświadczeń między państwami członkowskimi może przynieść wzajemne korzyści zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim. Na przykład bardzo udane okazały się konferencje o różnych zastosowaniach AI w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości organizowane przez rotacyjne prezydencje Rady i webinaria Komisji Europejskiej na ten temat, jak i wymiany na innych forach z udziałem ekspertów.
72. Wszystko to powinno przynieść wymierne korzyści wszystkim stronom (pracownikom wymiaru sprawiedliwości, przedsiębiorstwom, obywatelom, państwom członkowskim i Unii Europejskiej) – przyspieszyć transformację cyfrową, poprawić efektywność, umożliwić gromadzenie cennych doświadczeń, poprawić dostęp do informacji sądowych, ułatwić rozpatrywanie transgranicznych spraw sądowych oraz zharmonizować koncepcje i procedury sądowe w całej Unii Europejskiej.
73. Organ przygotowawczy Rady Unii Europejskiej zajmujący się e-sprawiedliwością stał się forum dyskusji na temat ważnych kwestii związanych z wyzwaniami o charakterze prawnym i rzeczowym. Gwałtowny postęp na rynku technologii informatycznych w usługach prawniczych może zmienić funkcjonowanie społeczeństwa, a w szczególności sposób działania systemu wymiaru sprawiedliwości. Zasadnicze kwestie związane ze stosowaniem i wykorzystywaniem technologii transformacyjnych powinny być przedmiotem dyskusji na forum odpowiedniej grupy roboczej.

IV. Plan działania

A. Cel

74. Niniejszy plan działania służy wskazaniu działań niezbędnych do osiągnięcia celów określonych w strategii. W związku z tym plan ten umożliwia dynamiczne dodawanie działań, co pozwala na dostosowanie do przedsięwzięć bieżących, jak i do tych zaplanowanych na nadchodzące lata lub jeszcze nieznanymi. Ponadto w planie działania ustanawia się mechanizm pozwalający na regularną aktualizację podejmowanych inicjatyw służących osiągnięciu celów określonych w sekcji 3 niniejszej strategii.
75. Plan działania wskazuje bieżące i oczekiwane działania i obszary prac. Wszystkie działania, projekty i inicjatywy, ujęte w planie działania lub planowane do ujęcia w nim, powinny służyć osiągnięciu wspomnianych celów przy jednoczesnym poszanowaniu zasad określonych w sekcji 2 strategii.
76. Projekty i inicjatywy z dziedziny e-sprawiedliwości opierają się na zasadzie dobrowolnego działania, z wyjątkiem przypadków, gdy konkretny instrument prawny nakłada określone obowiązki. Zarówno działania obowiązkowe (wynikające z aktów prawnych), jak i działania nieobowiązkowe są powiązane z co najmniej jednym obszarem roboczym.

77. Plan działania ma na celu zagwarantowanie kontynuacji działań rozpoczętych w ramach poprzedniego planu działania (plan działania na lata 2019–2023), a jednocześnie zakłada przyjęcie bardziej elastycznego podejścia. Zamiast wymieniać konkretne projekty i inicjatywy, koncentruje się na wskazaniu działań, w których ramach można ująć różne projekty i inicjatywy.
78. Podejście to ma pomóc lepiej zorganizować prace pod kątem synergii, koordynacji, monitorowania i sprawozdawczości, aby ułatwić ogólne zarządzanie i zachować elastyczność.

B. Wskazanie działań i obszarów prac

79. W dziedzinie e-sprawiedliwości wskazano następujące kluczowe obszary prac:
- 1) System e-CODEX: dalsze rozwijanie zdecentralizowanego systemu informatycznego, obejmujące profile i funkcje związane z interoperacyjnością i bezpieczeństwem
 - 2) Portal „e-Sprawiedliwość”: usługi informacyjne i wzajemne połączenia ze źródłami zewnętrznymi
 - 3) Elektroniczne punkty dostępu: portale proceduralne i powiązane usługi interfejsu użytkownika
 - 4) Aplikacje w czasie rzeczywistym (RT): wideokonferencje, maszynowa transkrypcja i tłumaczenie maszynowe, usługi tłumaczenia ustnego i inne usługi w czasie rzeczywistym
 - 5) Dane: prawodawstwo i orzecznictwo; dane prawne i dane sądowe
 - 6) AI i inne innowacyjne usługi informatyczne w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości
 - 7) Inne obszary prac
80. W tych obszarach prac pogrupowano tematycznie działania, które należy podjąć, aby osiągnąć cele strategii.
81. Ogólnym podstawowym kryterium wskazania nowego działania jest to, czy odpowiada ono celowi strategicznemu i operacyjnemu. Działania powinny być ukierunkowane na osiągnięcie tych celów.
82. Bez uszczerbku dla przyszłego dodawania nowych działań, w poniższej tabeli przedstawiono kompleksowy wykaz wskazanych działań (w podziale na obszary prac), które są już prowadzone lub są spodziewane w perspektywie krótkoterminowej. Ponieważ znaczna część przyszłych wysiłków państw członkowskich oraz instytucji i organów Unii Europejskiej na nadchodzące lata wynika z aktów prawnych, niektóre z działań zaczerpnięto bezpośrednio z odnośnych aktów.
83. Bez uszczerbku dla podmiotów, o których mowa w kolumnie piątej, należy wziąć pod uwagę, że różne inicjatywy Unii Europejskiej w dziedzinie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości powinna monitorować zgodnie ze swoim mandatem właściwa grupa robocza.

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Główny obszar prac	Działania	Zaangażowane podmioty
A. Poprawa dostępu do cyfrowego wymiaru sprawiedliwości	A (i) Promowanie powszechnego dostępu do cyfrowego wymiaru sprawiedliwości	2, 3	Zaprojektowanie, wdrożenie i obsługa europejskiego elektronicznego punktu dostępu i krajowych elektronicznych punktów dostępu	KOM ⁽¹⁾ /PCz ⁽²⁾
	A(ii) Promowanie usług cyfrowego wymiaru sprawiedliwości o wartości dodanej	Wszystkie	Ocena korzyści z punktu widzenia użytkowników końcowych Gromadzenie informacji zwrotnych od użytkowników	KOM/PCz

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Główny obszar prac	Działania	Zaangażowane podmioty
	A(iii) Udoskonalenie i promowanie portalu „e-Sprawiedliwość” i EUR-Lex	2, 5	Udoskonalenie treści oraz poprawa dostępności i funkcjonalności portalu „e-Sprawiedliwość”	KOM/PCz
		2, 5	Udoskonalenie treści oraz poprawa dostępności i funkcjonalności EUR-Lex	Urząd Publikacji Unii Europejskiej
	A(iv) Zniwelowanie przepaści cyfrowej w zakresie dostępu do cyfrowego wymiaru sprawiedliwości	7	Poprawa dostępności portali krajowych i innych usług e-sprawiedliwości	KOM/PCz
		2, 3, 4, 6	Wspieranie użytkowników za pośrednictwem wirtualnych rozmówców (chatbotów, w tym tych sterowanych sztuczną inteligencją), ułatwianie obywatelom dostępu do informacji sądowych	KOM/PCz
		Wszystkie	Wspieranie dostępu użytkowników do materiałów informatycznych	PCz
		7	Zapewnienie równego dostępu do usług cyfrowego wymiaru sprawiedliwości w całej UE	KOM/PCz
	A(v) Wzmocnienie pozycji obywateli, przedsiębiorstw i pracowników wymiaru sprawiedliwości	7	Szkolenie pracowników wymiaru sprawiedliwości	KOM/PCz
		7	Działania służące zwiększeniu umiejętności użytkowników w celu poprawy dostępu do wymiaru sprawiedliwości za pomocą środków cyfrowych	KOM/PCz
B. Wzmocnienie cyfrowej współpracy sądowej	B(i) Poprawa interoperacyjności w wymiarze transgranicznym	1	Projektowanie i testowanie nowych przypadków użycia ułatwiających interoperacyjność	PCz
		1, 3, 4	Wdrożenie mających zastosowanie przepisów dotyczących transgranicznej współpracy sądowej (takich jak rozporządzenie w sprawie cyfryzacji i jego akty wykonawcze oraz inne obowiązujące lub przyszłe przepisy UE)	PCz
		1, 3	Wprowadzenie punktów dostępu e-CODEX	PCz

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Główny obszar prac	Działania	Zaangażowane podmioty
		5	Wzajemne połączenie rejestrów	KOM/PCz
		1, 2, 5	Promowanie stosowania europejskiej sygnatury orzecznictwa (ECLI ⁽³⁾)	KOM/PCz
	B(ii) Usługi komunikacji w czasie rzeczywistym		Promowanie cyfrowych sal rozpraw	PCz
		4	Poprawa interoperacyjności wideokonferencji (np. wspólne wymogi, normy lub narzędzia przeprowadzania przesłuchań w trybie zdalnym)	KOM/PCz
C. Poprawa efektywności cyfrowego wymiaru sprawiedliwości	C(i) Promowanie wymiaru sprawiedliwości opartego na danych	5	Usprawnienie gromadzenia i wykorzystywania danych prawnych i sądowych	PCz/Urząd Publikacji
		5	Zapewnienie otwartych danych i przejrzystości	PCz/Urząd Publikacji
	C(ii) Technologie na rzecz efektywności cyfrowego wymiaru sprawiedliwości	2, 3	Wdrożenie i promowanie stosowania podpisów i pieczęci elektronicznych Zajęcie się kwestią identyfikacji i uwierzytelniania użytkownika Zajęcie się kwestią zgody użytkownika	KOM/PCz KOM/PCz KOM/PCz
		2, 3	Umożliwienie stosowania rozwiązań w zakresie elektronicznego uiszczania opłat	KOM/PCz
		Wszystkie	Automatyzacja działań w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości	PCz
	C(iii) Promowanie cyfryzacji niektórych działań opartych na kontakcie bezpośrednim w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości	7	Opracowanie i promowanie zdalnych procedur cyfrowych w wymiarze sprawiedliwości (stosownie do możliwości)	PCz

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Główny obszar prac	Działania	Zaangażowane podmioty
D. Promowanie innowacyjnego cyfrowego wymiaru sprawiedliwości	D(i) Wykorzystanie innowacyjnych technologii	6	Zidentyfikowanie obszarów zastosowań i bezpiecznego użycia AI w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości, m.in. do anonimizacji i pseudonimizacji orzeczeń sądowych; jako narzędzie transkrypcji zapisu przebiegu postępowań i dokumentacji dowodowej zgromadzonej przez sąd (zmiana mowy na tekst i tekstu na mowę); do tłumaczenia; do analizy prawnej np. orzecznictwa i dużych zbiorów danych; do obliczania uprawnień do odszkodowania, np. wynikających z praw pasażerów lub podobnych	KOM/PCz
	D(ii) Promowanie wymiany innowacyjnych doświadczeń	Wszystkie	Wymiana najlepszych praktyk w ramach właściwej grupy roboczej Rady oraz na innych forach	PCz
		Wszystkie	Wymiana informacji na temat projektów krajowych i wielokrajowych i jej ułatwanie	PCz
		Wszystkie	Ułatwianie uwspólnienia rozwiązań cyfrowych państw członkowskich i korzystania z rozwiązań innych państw członkowskich	PCz
		Wszystkie	Stworzenie biuletynu do wymiany doświadczeń dotyczących bieżących inicjatyw, najlepszych praktyk i najnowszych osiągnięć	PCz/Prezydencja ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ Komisja Europejska

⁽²⁾ Państwa członkowskie UE

⁽³⁾ Przyjmując za punkt odniesienia konkluzje Rady w sprawie europejskiej sygnatury orzecznictwa (ECLI) oraz minimalnego zestawu znormalizowanych metadanych orzecznictwa [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52019XG1024\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52019XG1024(01))

⁽⁴⁾ Prezydencja Rady Unii Europejskiej

C. Wskazywanie projektów i inicjatyw

84. Kryteria uwzględnienia projektu lub inicjatywy wspierających dane działanie są następujące:

- a) Projekt lub inicjatywa muszą aktywnie przyczyniać się do osiągnięcia celów strategii i być powiązane z konkretnym działaniem.
- b) Projekt lub inicjatywa będą prowadzone w ramach odpowiedniego obszaru prac związanego z danym celem operacyjnym. Jeżeli nie ma odnośnego obszaru prac, projekt lub inicjatywa zostaną zaklasyfikowane do kategorii „Inne obszary prac”.
- c) Projekt lub inicjatywa muszą przynosić korzyści w wyznaczonym obszarze prac jak największej liczbie państw członkowskich. Oznacza to, że wyniki i wyciągnięte wnioski powinny być przekazywane wszystkim państwom członkowskim zaangażowanym w dany obszar prac.
- d) Projekt lub inicjatywa powinny być zgodne z zasadami sprawozdawczości, monitorowania i koordynacji właściwymi dla danego obszaru prac.

85. Podejście to odbiega od metodologii przyjętej w poprzednim planie działania, który zawierał wyczerpujący wykaz projektów. Zamiast tego kładzie ono nacisk na zdolność do szybkiego reagowania na zmieniające się okoliczności, takie jak wprowadzanie nowych aktów prawnych, innowacje technologiczne lub nieprzewidziane przeszkody.

V. Mechanizm działań następczych

86. Niniejsza strategia ma stworzyć podstawy dla mechanizmu działań następczych, który określa odpowiednie kryteria monitorowania projektów i inicjatyw. Mechanizm ten zakłada aktywne zaangażowanie państw członkowskich oraz odpowiednich instytucji i organów Unii Europejskiej, należy go jednak zaprojektować w taki sposób, aby uniknąć nakładania nadmiernych obciążeń administracyjnych.
87. Wprowadzenie jednolitego mechanizmu działań następczych w odniesieniu do wszystkich projektów i inicjatyw przyczyni się do zwiększonej koordynacji działań. Usprawni też monitorowanie postępów, określanie priorytetów oraz planowanie i koordynację między państwami członkowskimi lub instytucjami lub organami Unii Europejskiej, przy jednoczesnym ograniczeniu do minimum powielania wysiłków.
88. W przypadku wskazania projektu lub inicjatywy należy je włączyć do mechanizmu działań następczych w ramach odpowiedniego celu strategicznego, celu operacyjnego i działania. Informacje, które należy przekazać w odniesieniu do każdego projektu lub inicjatywy, powinny obejmować co najmniej:
- a) Opis
 - b) Zakres stosowania i cel
 - c) Odkładny cel strategiczny i odkładny cel operacyjny
 - d) Odkładny obszar (odkładne obszary) prac
 - e) Oczekiwane korzyści
 - f) Uczestniczące państwa członkowskie lub organizacje, z krótkim opisem ról i obowiązków każdej ze stron (zwłaszcza w przypadku pełnienia różnych ról)
 - g) Ramy czasowe
 - h) Źródła finansowania (finansowanie unijne lub inne)
 - i) Współzależności i potencjalne synergije z innymi projektami (w stosownych przypadkach)
 - j) Status
89. Informacje te powinny być aktualizowane co najmniej raz w roku przez osoby i podmioty odpowiedzialne za dany projekt lub daną inicjatywę. Należy tego dokonywać bez uszczerbku dla obowiązków sprawozdawczych mających zastosowanie w innych kontekstach (np. tablica wyników wymiaru sprawiedliwości) lub przewidzianych w aktach ustawodawczych, choć powinno się przy tym unikać powielania wysiłków.
90. Rotacyjna prezydencja Rady Unii Europejskiej powinna regularnie informować właściwe grupy robocze o postępach i wynikach projektów i inicjatyw objętych mechanizmem działań następczych. Powinno to służyć jako wskazówka do prac związanych z e-sprawiedliwością, zgodnie z niniejszą strategią.
91. Należy udostępnić wspólne narzędzie w zakresie działań następczych do celów sprawozdawczości, aby zminimalizować obciążenia administracyjne. Sekretariat Generalny Rady powinien wspierać prezydencję, zapewniając obsługę i funkcjonowanie narzędzia w zakresie działań następczych.
92. Propozycje włączenia projektów lub inicjatyw do mechanizmu działań następczych powinny być analizowane przez właściwą grupę roboczą Rady, która to grupa powinna podejmować decyzje w tej sprawie.
93. Należy również zwrócić się do Komisji Europejskiej o to, by informowała państwa członkowskie o aktualnym stanie i wynikach swoich projektów lub inicjatyw.